

Opći dio

I. Klasna borba, njezina uloga i značaj

□□□□□□ "Ne postoji JEDINSTVENO čovječanstvo.

□□□□□□□□□□ Postoji čovječanstvo sačinjeno od klasa:

□□□□□□□□□□ robova i gospodara."

Kao ni sva društva koja su mu prethodila, niti suvremeno buržujsko kapitalističko društvo nije ujedinjeno. Podijeljeno je u dva odvojena tabora koji se oštro razlikuju po svojem društvenom položaju i društvenoj funkciji: proletarijat (u najširem smislu riječi) i buržoaziju.

Većina proletarijata je stoljećima nosila teret teškog fizičkog rada, čije plodove ne nasljeđuje ona sama, nego druga, povlašćena klasa koja uživa vlasništvo, autoritet i proizvode duhovne kulture (znanost, obrazovanje, umjetnost) – buržoazija.

Socijalno porobljavanje i eksploatacija radničkih masa sačinjavaju temelj na kojem počiva moderno društvo i bez kojeg ono ne bi moglo postojati.

Ta činjenica je uzrok stoljećima duge klasne borbe koja ponekad poprima otvoren, buran oblik, ponekad je neprimjetna i spora, ali je uvijek u svojoj biti usmjerena prema preobražavanju postojećeg društva u društvo koje bi zadovoljilo radničke potrebe, zahtjeve i ideju pravde.

U društvenom smislu, čitava ljudska povijest predstavlja neprekinut lanac borbi radničkih masa u potrazi za njihovim pravima, slobodom i boljim životom. U svakom trenutku kroz povijest ljudskih društava, ova klasna borba je bila glavni čimbenik koji je određivao oblik i strukturu tih društava.

Društveno-politički sustav bilo koje zemlje je prvenstveno proizvod klasne borbe. Struktura svakog društva je pokazatelj stupnja kojeg je dosegla klasna borba. Najmanja promjena u napredovanju klasne borbe i u relativnim snagama suprotstavljenih klasa, trenutno dovodi do promjena u građi i strukturi klasnog društva.

Ovo je opće, univerzalno značenje klasne borbe u životu klasnih društava.

II. Nužnost nasilne socijalne revolucije

Načelo porobljavanja i eksploatacije masa putem sile leži u korijenu modernog društva. Sva se područja društva – ekonomija, politika, društveni odnosi – oslanjaju na klasno nasilje, čiji su službeni organi državna tijela, policija, vojska i sudovi. Sve u ovom društvu, od svake pojedinačne tvornice, pa sve do čitavog političkog sustava države, nije ništa drugo nego **tvrdav a kapitala**

, gdje su radnici uvijek pod nadzorom i gdje su posebne snage stalno na oprezu kako bi zgnječile svaki pokret radnika koji bi mogao ugroziti temelje današnjeg društva ili čak samo poremetiti njegov mir.

U isto vrijeme, struktura današnjeg društva automatski održava radničke mase u stanju neznanja i mentalne stagnacije; nasilno sprječava njihovo obrazovanje i prosvjećivanje kako bi ih se lakše kontroliralo.

Napredak suvremenog društva – tehnološki razvoj Kapitala i usavršavanje njegovog političkog sustava – povećava moć vladajućih klasa i čini borbu protiv njih sve težom, odgađajući time presudni trenutak u kojem rad postiže svoju emancipaciju.

Analiza suvremenog društva pokazuje da je nasilna socijalna revolucija jedini način da se postigne preobrazba kapitalističkog društva u društvo slobodnih radnika.

III. Anarhizam i anarhokomunizam

Klasna borba, rođena u nasilju iz vjekovima duge žudnje radnika za slobodom, dovela je do ideje anarhizma među potlačenima – ideje potpune negacije društvenog sustava utemeljenog na klasama i državi, i zamjene istog slobodnim, bezdržavnim društvom samoupravnih radnika.

Anarhizam se, prema tome, nije razvio iz apstraktnih promišljanja nekog znanstvenika ili filozofa nego iz direktne borbe koju radnici vode protiv kapitala, iz njihovih potreba i zahtjeva, iz njihove psihologije, njihove žudnje za slobodom i jednakosti, težnji koje postaju posebno jasne u najhrabrijim fazama života i borbe radničkih masa.

Briljantni mislioci anarhizma – Bakunjin, Kropotkin i drugi – nisu izmislili ideju anarhizma, već su je, otkrivši je među masama, samo pomogli razviti i proširiti snagom svoje misli i znanja.

Anarhizam nije proizvod individualnog stvaranja, niti predmet individualnih pokusa.

Isto tako, anarhizam nikako nije proizvod općih humanitarnih težnji. Ne postoji "jedno"

čovječanstvo. Svaki pokušaj da se anarhizam učini atributom čitavog čovječanstva, kakvo je ono danas ili da mu se pripiše opće humanitarni karakter, bio bi povijesna i društvena izmišljotina koja bi neizbježno rezultirala opravdavanjem trenutnog poretka i novom eksploatacijom.

Anarhizam je široko humanitaran samo u smislu da ideali radničkih masa poboljšavaju živote svih ljudi i da je sudbina čovječanstva danas ili sutra povezana sa sudbinom porobljenog rada. Ako se radničke mase pokažu pobjednicima, čitavo će se čovječanstvo preporoditi. Ako ne uspiju, u svijetu će prevladati nasilje, eksploatacija, ropstvo i ugnjetavanje, kao i ranije.

Uvođenje, razvijanje i ostvarivanje anarhističkih ideala imaju svoje korijene u životu i borbi radničkih masa i nerazdvojivo su povezani s njihovom općom sudbinom.

Anarhizam teži prema pretvaranju današnjeg buržuskog, kapitalističkog društva u društvo koje će radnicima jamčiti plodove njihovog rada, slobodu, neovisnost i društvenu i političku jednakost. To društvo je anarhokomunizam. Upravo će u anarhokomunizmu doći do najpotpunijeg izražaja ne samo društvena solidarnost, nego isto tako i ideja slobodne individualnosti i te će se dvije predodžbe blisko razvijati, u savršenom skladu.

Anarhokomunizam vjeruje da je rad – fizički i intelektualni - jedini tvorac sve društvene imovine i da, kao rezultat toga, jedino rad ima bilo kakvo pravo upravljati čitavom ekonomijom i javnim životom. Zbog toga anarhokomunizam nikako ne opravdava ili podržava postojanje ne-radničkih klasa.

Ako te klase prežive i **koegzistiraju** s anarhokomunizmom, ovaj neće priznati nikakvu odgovornost prema njima. Ne-radničke klase će tek onda kad odluče postati produktivne i požele živjeti unutar društvenog sustava anarhokomunizma na istoj osnovici kao svi ostali, zauzeti mjesto unutar njega, tj. poziciju slobodnih članova društva, jednakih sa svima drugima, uživajući ista prava tog društva i preuzimajući na sebe iste opće obveze.

Anarhokomunizam teži iskorjenjivanju svih oblika eksploatacije i nasilja, bilo nad pojedincem, bilo nad radničkim masama. S tim ciljem, on stvara ekonomsku i društvenu osnovicu koja povezuje zemljin ekonomski i društveni život u skladnu cjelinu i jamči svakom pojedincu ravnopravnost sa svima drugima i pruža svima maksimalno blagostanje. Ova osnovica je zajedničko vlasništvo, u obliku **socijalizacije** nad svim sredstvima i oruđima proizvodnje (industrija, prijevoz, zemlja, sirovine, itd.) i stvaranje nacionalnih ekonomskih agencija na osnovici jednakosti i samouprave radničkih klasa.

Unutar granica ovog samoupravnog radničkog društva, anarhokomunizam uvodi načelo jednake vrijednosti i jednakih prava svakog pojedinca (a ne "apstraktne" individualnosti, ili "mistične individualnosti" ili pojma "individualnosti kao ideje").

Upravo iz ovog načela jednake vrijednosti i jednakih prava svakog pojedinca i isto tako činjenice da se vrijednost rada kojega obavlja svaka pojedinačna osoba ne može izmjeriti ili utvrditi, slijedi temeljno ekonomsko, društveno i pravosudno načelo anarhokomunizma: *"Od svakoga prema mogućnostima, svakome prema potrebama"*

IV. Odbacivanje demokracije

Demokracija je jedan oblik buržujskog kapitalističkog sustava.

Osnovica demokracije je zadržavanje dviju suprotstavljenih klasa suvremenog društva – rada i kapitala – **i njihove kolaboracije na temelju kapitalističkog privatnog vlasništva. Parlament i nacionalna vlada su izraz te kolaboracije.**

Formalno, demokracija proglašava slobodu govora, tiska, udruživanja, kao i univerzalnu jednakost pred zakonom.

U stvarnosti, sve su te slobode vrlo relativne prirode: tolerira ih se sve dok ne proturječe interesima vladajuće klase, tj. buržoazije.

Demokracija čuva neditirnutim načelo kapitalističkog **privatnog** vlasništva. Samim time, ona buržoaziji ostavlja pravo kontroliranja čitave ekonomije zemlje, kao i tiska, obrazovanja, znanosti i umjetnosti, što u praksi buržoaziju čini apsolutnim gospodarom zemlje. Kako uživa monopol na području ekonomskih poslova zemlje, buržoazija je slobodna uspostaviti svoj potpuni i neograničeni autoritet i na području politike. Doista, u demokracijama su parlament i vlada samo izvršni organi buržoazije.

Kao rezultat toga, demokracija je samo jedan oblik buržujske diktature, a njezine fiktivne političke slobode i demokratska jamstva su dimna zavjesa izmišljena da bi se sakrio njezin stvarni identitet.

V. Odbacivanje države i vlasti

Buržujski ideolozi definiraju državu kao organ koji regulira složene društveno-političke, općinske i društvene odnose ljudi unutar suvremenog društva, štiteći zakon i red tog društva. Anarhisti se potpuno slažu s tom definicijom, ali dodaju da zakon i red na kojima je utemeljeno ovo društvo

prikrivaju da ogromnu većinu ljudi porobljuje beznačajna manjina i da moderna država služi održavanju takvog stanja.

Država je u isto vrijeme i organizirano nasilje buržoazije nad radnicima i sustav njezinih izvršnih organa.

Lijevi socijalisti, a posebno boljševici, isto gledaju na buržujsku vlast i buržujsku državu kao na oruđa kapitala, ali oni vjeruju da u rukama socijalističkih partija državna moć može postati moćno oružje u borbi za emancipaciju proletarijata. Prema tome, oni su zagovornici socijalističke vlasti i proletherske države. Neki od njih (socijaldemokrati) pokušavaju doći do pozicija moći mirnim, parlamentarnim sredstvima, dok se drugi (komunisti, lijevi socijalisti revolucionari) pokušavaju domoći vlasti revolucionarnim sredstvima.

Anarhizam smatra oba ova stajališta u biti pogrešnima i štetnima za emancipaciju rada.

Državna moć uvijek ide ruku pod ruku s eksploatacijom i porobljavanjem masa. Ona proizlazi iz te eksploatacije ili je stvorena radi nje. Vlast bez nasilja i eksploatacije gubi svaki razlog postojanja.

Država i vlast otimaju inicijativu masama i ubijaju njihov duh slobodne aktivnosti, gajeći u njima sluganski mentalitet pokornosti, očekivanja i vjere u vladare i šefove. Prema tome, emancipacija radnika je moguća jedino kroz proces direktne revolucionarne borbe radničkih masa i njihovih klasnih organizacija protiv kapitalističkog sustava.

To što će socijaldemokratske partije osvojiti moć parlamentarnim metodama unutar okvira sadašnjeg sustava, neće niti malo pomoći u emancipaciji rada jednostavno zato što će stvarna moć, a time i stvarna vlast, ostati u rukama buržoazije, koja potpuno kontrolira ekonomiju i politiku zemlje. Uloga socijalističkih vlasti će u tom slučaju biti ograničena na reforme, na **unaprjeđivanje tog istog buržujskog sustava**

(vidi primjer MacDonalda, socijaldemokratskih partija Njemačke, Švedske i Belgije koje su došle do državne moći pod kapitalističkim sustavom).

Niti preuzimanje vlasti putem socijalne revolucije i organiziranje takozvane proletherske države ne mogu pomoći istinskoj emancipaciji rada. Država, navodno prvobitno stvorena u svrhu zaštite revolucije, neizbježno nagomilava svoje vlastite posebne potrebe i postaje sama sebi svrhom, rađajući povlaštene društvene kaste o kojima ovisi, i prisilno podjarmljuje mase svojim potrebama i potrebama povlaštenih kasti, obnavljajući time osnovicu kapitalističke vlasti i kapitalističke države: porobljavanje i eksploataciju masa pomoću nasilja (primjer je boljševička "država radnika i seljaka").

VI. Uloga masa i uloga anarhista u socijalnoj borbi i socijalnoj revoluciji □□□□□

Glavne sile socijalne revolucije su urbana radnička klasa, seljaci i djelomično, radnička inteligencija.

Napomena: Iako je radnička inteligencija, kao i urbani i ruralni proletarijat, potlačena i eksploatirana klasa, ona je komparativno više raslojena nego radnici i seljaci zahvaljujući ekonomskim povlasticama kojima buržoazija nagrađuje neke njezine članove. Zbog toga će u ranim danima socijalne revolucije samo slabije situirani sloj inteligencije odigrati aktivnu ulogu u revoluciji.

Uloga masa u socijalnoj revoluciji i izgradnji socijalizma se znatno razlikuje od one koju su za njih predvidjele pro-državne partije. Dok boljševizam i srodne struje zauzimaju stav da radničke mase posjeduju samo destruktivne revolucionarne instinkte i da su nesposobne za stvaralačku i konstruktivnu revolucionarnu aktivnost – glavni razlog zašto bi trebale biti povjerene ljudima koji čine vladu centralnog komiteta partije – nasuprot tome, anarhisti smatraju da radničke mase u sebi nose ogroman stvaralački i konstruktivni potencijal i teže uklanjanju prepreka njegovom pokazivanju.

Anarhisti u državi vide glavnu prepreku, budući da otima sva prava masama i lišava ih svih uloga u društvenom i ekonomskom životu. Država mora nestati, ali ne jednog lijepog dana u društvu budućnosti. Radnici je moraju uništiti prvog dana svoje pobjede i ne smije biti obnovljena pod nikakvom krinkom. Njezino će mjesto zauzeti sustav samoupravnih radničkih organizacija proizvođača i potrošača ujedinjenih na federativnoj osnovici. Ovaj sustav isključuje i autoritativnu organizaciju i diktaturu bilo koje partije.

Ruska revolucija iz 1917. je primjer ovakvog pristupa procesu društvene emancipacije kroz stvaranje sustava radničkih i seljačkih savjeta i tvorničkih komiteta. Njezina je žalosna pogreška bila ta što nije uništila državnu organizaciju moći u ranoj fazi – prvo vlast privremene vlade, zatim onu boljševika. Boljševici su, iskorištavajući povjerenje radnika i seljaka, reorganizirali buržujšku državu u skladu s okolnostima toga vremena i zatim, uz pomoć države, ubili stvaralačku aktivnost revolucionarnih masa gušenjem slobodnog sustava savjeta i tvorničkih komiteta koji su predstavljali prve korake prema stvaranju bezdržavnog društva.

Djelovanje anarhista se može podijeliti na dvije faze: razdoblje prije revolucije i razdoblje revolucije. U oba slučaja, anarhisti mogu ispuniti svoju ulogu kao organizirana sila samo ako jasno shvaćaju ciljeve svoje borbe i metode koje vode njihovom ostvarenju.

Glavni zadatak Sveopćeg saveza anarhista u razdoblju prije revolucije je pripremiti radnike i seljake za socijalnu revoluciju.

Odbacivanjem formalne (buržajske) demokracije i državne vlasti i proglašavanjem potpune emancipacije rada, anarhizam stavlja najveći naglasak na stroga načela klasne borbe, buđenje i njegovanje revolucionarne klasne svijesti i revolucionarne klasne beskompromisnosti među masama.

Anarhističko obrazovanje masa mora se provoditi u duhu klasne beskompromisnosti, anti-demokratskom i anti-državnom duhu i duhu ideala anarhokomunizma, ali samo obrazovanje nije dovoljno. Potreban je i određeni stupanj anarhističke organizacije masa. Kako bi se to postiglo, moramo djelovati duž dviju linija: s jedne strane odabirom i grupiranjem revolucionarnih radničkih i seljačkih snaga na temelju anarhističke teorije (eksplicitno anarhističke organizacije) i s druge strane, na razini grupiranja revolucionarnih radnika i seljaka na temelju proizvodnje i potrošnje (revolucionarne radničke i seljačke proizvodne organizacije, slobodne kooperative radnika i seljaka, i dr.).

Klase radnika i seljaka, organizirane na osnovici proizvodnje i potrošnje i prožete ideologijom revolucionarnog anarhizma, bit će najistaknutiji potporanj socijalne revolucije i što je više anarhističke svijesti i anarhističke organizacije uneseno među njih sada, to će više iskazivati anarhističku svrhu, anarhističku nepokolebljivost i anarhističko stvaralaštvo u vrijeme revolucije.

Što se tiče ruske radničke klase, nakon osam godina boljševičke diktature koja je zauzdala prirodnu potrebu masa za samostalnim djelovanjem i jasno pokazala pravu prirodu svake vlasti, očito je da ta klasa gaji ogroman potencijal za stvaranje masovnog anarhističkog i anarhosindikalističkog pokreta. Organizirani anarhistički militanti moraju odmah i svim raspoloživim sredstvima početi njegovati tu potrebu i taj potencijal, kako ne bi degenerirali u menjševizam.

Anarhisti, dakle, moraju bez odgađanja posvetiti sve svoje napore organiziranju siromašnih seljaka koje ugnjetavaju vlasti, ali koji traže emancipaciju i gaje ogroman revolucionarni potencijal.

Uloga anarhista u revolucionarnom razdoblju ne može se ograničiti samo na propovijedanje anarhističkih parola i ideja.

Na život se može gledati ne samo kao na arenu za propovijedanje ove ili one ideje, nego isto tako kao na arenu za borbu, gdje snage koje teže utjecaju na društvo manevriraju kako bi stekle ideološku prednost. Više nego bilo koji drugi nazor, anarhizam mora postati vodeća ideja socijalne revolucije, jer će samo zahvaljujući anarhističkim idejama socijalna revolucija postići potpunu emancipaciju rada.

Vodeća pozicija anarhističkih ideja u revoluciji u isto vrijeme podrazumijeva da anarhisti i anarhistička teorija odigraju utjecajnu ulogu u događajima. Međutim, taj se utjecaj ne smije pobrkati s političkim vodstvom državnih partija, koje kulminira samo u državnoj moći.

Anarhizam ne teži osvajanju političke moći, diktaturi. Njegova glavna težnja je pomoći masama u odabiru pravog puta socijalne revolucije i izgradnje socijalizma. No, nije dovoljno samo **uputiti** mase prema socijalnoj revoluciji. Neophodno je osigurati da

revolucija ostane vjerna svojem putu i cilju

– uništenju kapitalističkog društva u ime društva slobodnih radnika. Kao što je pokazalo iskustvo iz ruske revolucije 1917., to nije laka zadaća, uglavnom zbog mnogobrojnih partija koje pokušavaju usmjeriti pokret u smjer suprotan smjeru socijalne revolucije.

Premda su mase u socijalnim ustancima poticane duboko anarhističkim težnjama i parolama, ove nisu nikako koordinirane i kao posljedica toga nemaju dosljednost i privlačnost potrebne za postajanje vodećim idejama, što je neophodno potrebno kako bi socijalna revolucija zadržala anarhističku orijentaciju i anarhističke ciljeve. Ta pokretačka snaga ideja može se izraziti jedino kroz posebni kolektiv kojeg su mase utemeljile izričito u tu svrhu. Taj će kolektiv sačinjavati organizirani anarhistički elementi i organizirani anarhistički pokret.

Taj će kolektiv, tj. Sveopći savez anarhista, snositi velike teorijske i praktične odgovornosti tijekom revolucije.

Morat će pokazati inicijativu i potpunu predanost u svakom vidu socijalne revolucije, uključujući orijentaciju i karakter revolucije, građanski rat i obranu revolucije, pozitivne zadatke revolucije, novi sustav proizvodnje, potrošnje, agrarno pitanje, itd.

Mase će od anarhista zahtijevati jasne i točne odgovore na sva ova i na mnoga druga pitanja. I jednom kada anarhisti skrenu pažnju javnosti na ideju anarhističke revolucije i anarhističke strukture društva, **morat će** ponuditi točne odgovore na sva takva pitanja, povezati rješavanje tih problema s općom idejom anarhizma i posvetiti sve svoje resurse njezinom učinkovitom ostvarivanju.

Jedino tako Sveopći savez anarhista i anarhistički pokret mogu uspješno odigrati svoju ulogu kao vodeće teorijske sile u socijalnoj revoluciji.

VII. Prijelazno razdoblje

Pod pojmom "prijelazno razdoblje", socijalističke političke partije podrazumijevaju posebnu fazu u životu naroda, čija su glavna obilježja raskidanje sa starim poretkom i uvođenje novog ekonomskog i političkog sustava, što međutim još uvijek ne uključuje potpunu emancipaciju svih radnika.

U tom su smislu svi minimalni programi socijalističkih političkih partija, npr. demokratski program oportunističkih socijalista ili komunistički program "diktature proletarijata", programi prijelaznog razdoblja.

Glavno obilježje tih minimalnih programa je da oni gledaju na potpuno ostvarivanje radničkih ideala – njihove neovisnosti, slobode i jednakosti – kao neostvarivo u kratkom vremenu i kao rezultat toga, zadržavaju čitav niz institucija kapitalističkog sustava: načelo državne prisile, privatno vlasništvo nad sredstvima i oruđima proizvodnje, nadničarsko ropstvo i još mnogo toga, u skladu s ciljevima programa svake političke partije.

Anarhisti su uvijek, na temelju načela, bili protivnici takvih programa, zauzimajući stav da stvaranje prijelaznih sustava koji zadržavaju načela eksploatacije i prisile masa neizbježno vodi natrag u ropstvo.

Umjesto minimalnih političkih programa, anarhisti su se uvijek zauzimali za socijalnu revoluciju koja bi kapitalističku klasu lišila političkih i ekonomskih povlastica i stavila sredstva i oruđa proizvodnje i sve druge funkcije društvenog i ekonomskog života u ruke radnika.

I do dana današnjeg anarhisti čvrsto zauzimaju takav stav.

Ideja prijelaznog razdoblja, prema kojoj bi socijalna revolucija trebala kulminirati ne u anarhističkom društvu, nego u nekom drugom sustavu koji zadržava elemente i ostatke starog kapitalističkog sustava, u biti je anti-anarhistička. Ona u sebi sadržava prijetnju podupiranja i razvoja tih elemenata do njihovih prijašnjih razmjera, obrćući time tijek događaja.

Prikladan primjer ovoga je režim "diktature proletarijata" koji su uspostavili boljševici u Rusiji, koji je, prema njima, trebao biti samo prijelazna etapa u napredovanju prema potpunom komunizmu, ali koji je zapravo rezultirao obnovom klasnog društva, na dnu kojega se, baš kao i prije, nalaze industrijski radnici i najsiromašniji seljaci.

Glavno žarište u stvaranju anarhističkog društva ne počiva u garantiranju svim pojedincima, odmah od prvog dana revolucije, neograničene slobode u zadovoljavanju njihovih potreba, nego u osvajanju društvene osnovice za to društvo i u uspostavi načela odnosa među ljudima. Pitanje veće ili manje količine resursa nije stvar načela nego tehnički problem.

Osnovno načelo na kojem će biti izgrađeno i na kojem će počivati novo društvo, a koje ne smije biti ni najmanje ograničeno je **jednakost odnosa, sloboda i neovisnost radnika**. Ovo načelo predstavlja prvenstveni, temeljni zahtjev masa, u čije će ime one ustati u socijalnoj revoluciji.

Socijalna revolucija će završiti ili porazom radnika, u kojem slučaju se iz početka moramo početi pripremati za još jednu borbu, novu ofenzivu protiv kapitalističkog sustava; ili će voditi do pobjede radnika, u kojem slučaju će oni, prisvojivši potrebna sredstva za samoupravljanje – zemlju, proizvodnju i društvene funkcije – pristupiti izgradnji slobodnog društva.

Taj će trenutak označiti **početak izgradnje** anarhističkog društva koje će se, jednom započeto, neprekinuto razvijati, skupljajući snagu i stalno se usavršavajući.

Preuzimanje proizvodnje i društvenih funkcija će, prema tome, biti granica između državne i bezdržavne ere.

Kako bi anarhizam postao obilježjem borbenih masa i socijalne revolucionarne epohe, ne smije skrivati svoja osnovna načela, niti prilagoditi svoj program kako bi uključio ostatke starog poretka, oportunističke težnje prijelaznih sustava i razdoblja; umjesto toga, mora razviti svoja načela i što je najviše moguće ih usavršiti.

VIII. Anarhizam i sindikalizam

Sklonost prema suprotstavljanju anarhokomunizma i sindikalizma i obratno, smatramo potpuno umjetnom i lišenom svakog temelja i smisla.

Ideje komunizma i sindikalizma pokrivaju dva različita polja. Dok je komunizam, tj. slobodno društvo jednakih radnika, cilj anarhističke borbe, sindikalizam, tj. revolucionarni pokret industrijskih radnika utemeljen na zanimanjima, samo je jedan oblik revolucionarne klasne borbe.

Kako revolucionarni sindikalizam okuplja industrijske radnike na temelju proizvodnje, on, kao ni bilo koji drugi sindikalni pokret, nema posebnu ideologiju; ne posjeduje svjetonazor koji obuhvaća sve složene društvene i političke probleme trenutne situacije. Uvijek odražava ideologije niza političkih grupacija, najupadljivije onih koje najintenzivnije rade unutar njegovih redova.

Naše stajalište prema revolucionarnom sindikalizmu slijedi iz onoga što je upravo rečeno. Bez da unaprijed želimo razriješiti pitanje uloge revolucionarnih sindikalističkih organizacija drugog dana revolucije (tj. hoće li one potpuno organizirati novi sustav proizvodnje ili će tu ulogu prepustiti radničkim vijećima i tvorničkim komitetima?), naše je gledište da anarhisti moraju biti uključeni u revolucionarni sindikalizam kao jedan od oblika revolucionarnog radničkog pokreta.

Međutim, pitanje koje se sada postavlja nije trebaju li anarhisti odigrati ulogu u revolucionarnom sindikalizmu, nego prije, kako i s kojim ciljem je moraju odigrati.

Mi na čitavo razdoblje do naših dana, kada su anarhisti bili dio revolucionarnog sindikalističkog pokreta kao pojedinačni radnici i propagandisti, gledamo kao na razdoblje kada su odnosi s industrijskim radničkim pokretom bili amaterski.

Anarhosindikalizam, koji pokušava čvrsto utemeljiti anarhističke ideje unutar lijevog krila revolucionarnog sindikalizma putem stvaranja sindikata anarhističkog tipa, predstavlja u tom smislu korak naprijed, ali još nije unaprijedio svoje amaterske metode. Razlog tome je taj što anarhosindikalizam ne povezuje poriv da "anarhizira" sindikalistički pokret s organizacijom anarhističkih snaga izvan tog pokreta. Samo ako takva veza bude uspostavljena, postat će moguće "anarhizirati" revolucionarni sindikalizam i spriječiti svako naginjanje prema oportunističkomu.

Mi na revolucionarni sindikalizam gledamo samo kao na sindikalni pokret radnika bez posebne društvene i političke ideologije i zbog toga nesposoban da sam razriješiti socijalno pitanje. Naše je mišljenje da je zadatak anarhista u redovima tog pokreta razvijanje anarhističkih ideja unutar njega i njegovo usmjeravanje prema anarhizmu, kako bi ga se pretvorilo u aktivnu vojsku socijalne revolucije. Važno je upamtiti da će sindikalizam, ako mu nije pravovremeno pružena potpora anarhističke teorije, biti prisiljen osloniti se na ideologiju neke državne političke partije.

Izrazit primjer ovoga je francuski sindikalizam koji se nekada isticao svojim anarhističkim parolama i anarhističkim taktikama, prije nego što je pao pod utjecaj komunista i iznad svega,

oportunističkih socijalista desnog krila.

Ali zadaća anarhista unutar redova revolucionarnog radničkog pokreta može biti ispunjena samo ako su njihovi napori blisko povezani i koordinirani s aktivnostima anarhističke organizacije izvan sindikata. Drugim riječima, u revolucionarni radnički pokret moramo ući kao organizirana sila, odgovorna za naš rad unutar sindikata općoj anarhističkoj organizaciji i kojom ta organizacija rukovodi.

Bez da se ograničimo na osnivanje anarhističkih sindikata, moramo nastojati iskazati svoj teorijski utjecaj na revolucionarni sindikalizam kao cjelinu u svim njegovim oblicima (Industrial Workers of the World, ruski sindikati itd.). Ali to možemo postići samo ako se prihvatimo posla kao strogo organizirani anarhistički kolektiv, a sigurno ne kao male amaterske grupice, bez organizacijskih veza ili zajedničke teorijske osnove.

Skupine anarhista na radnom mjestu, koje rade na stvaranju anarhističkih sindikata, koje se bore unutar revolucionarnog sindikalizma za prevlast anarhističkih ideja unutar sindikalizma i njegove teorijske orijentacije, koje u njihovim aktivnostima usmjerava sveopća anarhistička organizacija kojoj pripadaju – to je smisao i oblik odnosa između anarhista i revolucionarnog sindikalizma i s njim povezanih revolucionarnih sindikalističkih pokreta.

>